

Sylaby: Literatura 3 (Učitelství pro mateřské školy, KS)

Sylaby vymezují základní témata ke studiu a samostudiu. Některá z témat představují opakování středoškolského učiva, rozšířeného o aspekt literatury pro děti a mládež. Přípravu je vhodné kombinovat s vlastní četbou a samozřejmým předpokladem úspěšného zvládnutí látky je obeznámenost s českými a světovými dějinami daných období (rámcově; přibližně od sklonku 18. století do současnosti již detailněji) na úrovni střední školy.

Pro samostudium je zadána literatura v IS (doporučuji nahlédnout i do slovníkových publikací uváděných u předmětu Literatura 1); rozhodně není vhodné čerpat z internetových zdrojů, z cizích výpisků a kolektivně zpracovávaných témat!!!

Není zapotřebí přetěžovat paměť konkrétními daty vydání jednotlivých děl, ale předpokládá se orientovanost v chronologii literárního vývoje s přesností odpovídající periodizaci literárních dějin (k periodizaci na úrovni SŠ viz například Panorama české literatury) – tedy přibližně třetiny století (u 19. století a 1. pol. 20. stol.) a desetiletí (u literatury po r. 1945).

1. Počátky a vymezení evropské literatury pro děti a mládež, specifika literárního vývoje v českém prostředí
 - Počátky literatury pro děti a mládež
 - První autorské pohádky (Perrault, Mme d'Aulnoy)
 - Pedagogický román (Fénelon, Rousseau)
 - Přínos anglického osvícenství
 - Předpoklady pro rozvoj české literatury pro děti a mládež v 1. polovině 19. století (J. Dobrovský, J. Jungmann, V. M. Kramerius, K. A. Vinařický, F. Doucha, M. D. Rettigová)
 - Žánrová diverzifikace v průběhu 2. poloviny 19. století (adaptace folklorních pohádek – K. J. Erben, B. Němcová; poezie – J. V. Sládek, K. V. Rais, J. Kožíšek; dívčí román – E. Krásnohorská; reflexe českých dějin – A. Jirásek)
 - Folklorní pohádka a její pozice v četbě dětí
 - Viz literatura zadaná v IS k předmětu + díla slovníkového charakteru (viz odborná literatura k předmětu Literatura 1).

2. Vývoj moderní autorské pohádky v 19. a 20. století jako nosného inspiračního proudu pro současnou kulturu
 - W. Hauff, H. Ch. Andersen, O. Wilde, Lewis Carroll, Carlo Collodi, J. M. Barrie, A. A. Milne

- **Konjunktura autorské pohádky v české literatuře meziválečného období: K. Čapek, J. Čapek, J. Mahen, O. Sekora, J. Lada, V. Nezval, V. Vančura, K. Poláček**

- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba.

3. Prvek hry, žánrová kontaminace, nonsens v literatuře pro děti druhé poloviny 20. století

- **O. Hofman a jeho prózy určené dětem (Hodina modrých slonů, Lucie a zázraky, Pan Tau a tisíc zázraků, Chobotnice z Čertovky aj.)**
- **O. Hejná, D. Mrázková, H. Franková, M. Macourek, O. Černá**
- **Různé podoby humoru v dětské literatuře (jazyková komika, situační humor)**

- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba.

4. Příběhová próza s dětským hrdinou, její proměny a představitelé v české literatuře po roce 1945 do konce 80. let 20. století

- **A. Lindgrenová (tvorba pro děti, žánrové přesahy, idylický svět dětství, temnější stránky lidského bytí v autorských pohádkách)**
- **Příběhová próza s dětským hrdinou v kontextu české literatury pro mládež po r. 1945 (vývojové změny v důsledku proměn společensko-politické situace, změna v žánrové skladbě – pozice dobrodružné a dívčí četby, B. Říha, J. Ryska)**
- **60. léta 20. století – nové impulzy v české literatuře pro děti a mládež (autoři tzv. nové vlny – O. Hofman, J. Procházka, H. Franková)**
- **Normalizační dvacetiletí a další autorské generace (M. Zinnerová, M. Drijverová, V. Plívová-Šimková)**

- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba (kontextové souvislosti lze čerpat i z Dějin české literatury 1945-1989, 4 díly, kapitoly věnované literatuře pro děti a mládež).

5. Vývojové mezníky české poezie pro děti od počátku 19. století do současnosti

- **19. století (v kontextu literatury pro dospělé): K. A. Vinařický, J. V. Sládek, K. V. Rais, J. Kožíšek,**
- **20. století: V. Nezval, F. Hrubín, F. Halas, J. Zahradníček, I. Blatný, J. Seifert, Z. Kriebel, J. Kainar, J. Žáček, P. Šrut, J. Hanzlík, J. Vodňanský, M. Lukešová, J. Havel.**

- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba.

- Pro současnou poezii zejména publikace J. Tomana a kapitola N. Sieglové v knize Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury.

6. Zlatý fond české literatury pro děti a mládež; otázka jeho vymezení, proměnlivosti, významu pro utváření národní identity. Zlatý fond světové literatury pro děti a mládež a různá pojetí světové literatury pro děti a mládež.